

RECTOR ACADEMIÆ

Magnifice,

CONSUL REIPUBLICÆ

Illustris,

PATRES UTRIUSQUE

Amplissimi,

ut &

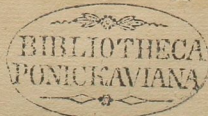
reliqui omnium Ordinum Clarissimi ac Præ-
stantissimi VIRI,

Tuque honestissimarum MATRONARUM
spectatissima Corona:

Andem igitur quietem post turbas, post pericula securi-
tatem, post acerbissimos chronici morbi dolores indo-
lentiam perpetuamque sanitatem, divina voluntate sic
jubente, consecutus est Vir, dum viveret, nobilissimus,
amplissimus atque prudentissimus POLYCARPUS HEYLAND,
Patriæ suæ Senator ac Ædilis de pluribus, quæ gesit, muneribus egregie
meritus: Vosque Exequiatores honoratissimi, dum illi justa solvun-
tur, animi vestri de nupera ejus calamitate luctum, & de ea, qua
nunc gaudet, felicitate gratulationem; benevolentia denique erga
Viduam necessitudinesque Heylandii nostri luculentum documentum
vestra hac commemorabili pietate præsentem edere dignati estis. Est
profecto, cur pro hoc humanitatis officio maximas vobis grates,
quod iussus sum, decernam: Est &, cur vobiscum ego Heylandii
nostri beatitatem alta mente perpendens, pia voce deprædicem;
quippe cui mors jam non mors ducenda sit, sed σωτήριος atque Serva-
toris nomine cunctis dignissima censeretur posset.

Dici fere nequit, quam variis formis hæc se aliis mortalibus in-
gerat: mirumque est, rem unam omnibus omnino communem ac
necessariam tam diversam singulis credi, ut tota fere alia videatur.
Sunt, qui cum Aristotele Φοβερῶν πάντων Φοβερότατον eam credant;
H vel

vel cum aliis ultimum mortalitatis supplicium ducant: Sunt, qui illam juvenibus vindemiatoris maturrimas quasque uvas primo refecantis, senibus messoris canescentes jam spicas demetentis more venire dicant: nec desunt tamen etiam inter gentes à vero Dei cultu alienissimas, qui eam cum Cicerone naturæ aliquam necessitatem, cum Sallustio arumnarum requiem, cum Stoicis conditionem a vita nihil differentem, cum Seneca bonum regnis etiam præferendum, atque ultima tandem hominum vota habendam esse cum Propertio sentiant. Ab illis igitur, qui Christi doctrina imbuti sunt, dicti veniam me facile impetraturum confido, si vel pluribus, mortem Heylandio Nostro σωτήρα quendam ac Servatorem fuisse, contendero.

Equidem novimus omnes, quo Salvatore res humana steterit, cujusque vulneribus servati simus mortales; æternum ipsi restauratæ salutis nostræ intemerata gloria manet. Sed ut corporum quoque sanitatis Autor Deus, remedium natura, medicus minister est; Ita summus iste Israelis Servator mortem suis solatium, σωτήρα, atque Servatorem pro sua bonitate destinavit. Æsculapium, celebrem prioribus sæculis medicinæ inventorem, istud artis suæ præmium consecutum esse accepimus, ut τοῦ σωτήρος nomine a posteris coleretur: ex eo autem tempore præstantiores medicos omnes σωτήρας ἀνδρας appellatos esse, Lucianus & Aristænetus testes sunt. Quis ergo hoc nomén morti non tribuat, cum, Sophocle judicante, ὁ θάνατος πασῶν τῶν νόσων ἰατρὸς λείψος, mors morborum omnium certissimus consummatissimusque Medicus sit: & Paulo docente, corruptibile hoc incorruptibili natura, mortale hoc immortalitate induat?

Proh Deum immortalem quam misera est in hac vita corporis animique sanissimorum etiam hominum conditio! Quam fragile hoc, ex quo conditi sumus, animatum lutum est, quotque malis, donec in terram, unde erat, redigatur, obnoxium? Hinc infinita morborum agmina corpus invadunt, premunt, adfligunt: illinc vehementissimæ passiones animum occupant, urgent, dejiciunt. Inter exquisitissimos igitur corporis dolores, atrocissimaque mentis παθήματα medicam scilicet opem, dum spirat, sperat homo miserimus. Huic vero pro medicamentis plurima indes tormenta inveniri, admoventi videas: qua quidem differtur interdum crudelitate malum, nunquam aufertur. Quin multos offendas, quibus, uti Heylandio nostro, ne dilationem quidem aut lenimentum mali herbæ, emplastra, thermæ, ultimum ægrotantis refugium afferant. Tam altas scilicet in animo pariter ac corpore nostro radices innata nobis lepra egit, ut non nisi mortis τοῦ σωτήρος ope per sanari; deleri & extinguere non nisi in sepulchro queat. In hoc autem
ubi

ubi compositi fuerimus, tum vero, quod Theodosius Imperator fecisse dicitur, ipsi inscribere licet, ὑγιεινῶς; Hinc enim est perfecta sanitas: Tum vero locum habet Spartanorum pietas, qui Morti templum dedicantes *matrem ipsam perennis felicitatis* appellabant.

O quam vellem, ut dicta hæc mea in animis mœstissimorum Exequiatorum vim ac robur suum æque exercerent, ac ego quidem certissima illa esse per Tuum, beatissime Heylandi, nomen testor. Dulcius Maritum ac Parentem suum flerent uxor & necessitudines Heylandii mœstissima: Mitius Respublica hæc beate Defunctum doleret, in quo jam creptum sibi acerbissime luget Virum nominis sui, Πολύκαρπον Σωτήρα, Virum ingenium, patriæque rebus animis, consilio, & opera, studiosissimum, utilissimum: Virum τοῦ σωτήρος nomine, quo, referente Porphyrio, αἱ τῆς σωτηρίας τῶν πόλεων προεσῶτες ornabantur, longe dignissimum.

Sed modum faciant luctui & lacrymis. Non deerunt huic Reipublicæ; non deerunt Heylandianæ Familiæ σωτήρες atque Servatores alii. Deus de istis providerit, qui Heylandium nostrum sui nominis virtute jam demum cumulatissime beavit. Plurimos olim Deos, Reges, Heroes aliosque Viros benemeritos τοῦ σωτήρος nomine consecratos Polybius, & decus orbis literarii illustris Spanheimius referunt. Sed quid tantillus honos ad istam gloriam, qua Heylandius noster fide sua in ipsa morte servatus cumque Salvatore nostro conjunctissimus aeternum jam perfruitur? Hoc Vos agnoscere Exequiatores; Hoc Vos consternatissimæ Heylandianorum Familiæ virtute & constantia vestra solatium afferre velle, solennis hæc Panegyris declarat: Qua quidem vos idem agere existimo, quod, Statio perhibente, majores nostri Soteria celebrantes agebant. Gratulaturi enim Heylandio nostro salutem illam, qua jam recreatur, Deoque redditis pariter & susceptis votis Familiam ejus commendaturi videmini. Maximopere se vobis, Exequiatores, hac humanitate & insigni beneficio devinctam profitetur Heylandiana Familia: Et, ut vestrum sibi Patrocinium illa demisso vos cultu venerabunda expetit; ita precibus, votis atque ipso opere id actura est sedulo & diligenter, ut totam se vestram esse, vobisque Servatoribus sua omnia post DEUM accepta referre intelligatis. Ego quidem interim, quod mei est officii, voce jam istis præeo, Vosque in certissimum gratæ mentis pignus verbis istis alloquor, quibus olim Bithyniæ Patres Conscripti, Polybio teste, appellabantur: χαίρετε θεοὶ σωτήρες! DEUS vos servet Patres Patriæ, Servatores utriusque Reipublicæ gravissimi! Servet DEUS Sanctissima
Capi-

1150
Capita Vestra ! Spectatissime florere jubeat inclytas Familias Vestras ! Is consiliis vestris fortunam, cœptis felicitatem, factis gloriam, gloriæ perennitatem tribuat ! Is vos utramque hanc Republicam ita servare jubeat, ut singuli ejus cives, quæ Atheniensium olim, Demosthene & Isocrate testibus, gloria fuit, σωτῆρες, sive aliorumque Servatores, jure appellari queant.

Dixit

in

ÆDE PAULINA

M. LUDOV. CHRIST. CRELLIUS,
SS. Theol. Bacc. Fac. Phil. Assessor, min. PP.
Coll. Collega & Scholæ Nic. Rector.

RECTOR

RECTOR
UNIVERSITATIS LIPSIENSIS
AD EXUVIAS
DN. POLYCARPI
HEYLANDI,
SENATORIS ET ÆDILIS, PRUDENTIA
ET MERITIS SPECTATISSIMI,

Hodie XV. Octobr. c 1° 1° c 11.

Monumento suo inferendas

CIVES SUOS
invitat.

Septimius Florens Tertullianus, Christianorum omnium, quorum quidem Opera latine extant, antiquissimus, in Scorpiace, libro, quem nominavit, adversus Gnosticos hæreticos Scorpiis asimilatos scripto, contra quos esset pharmaci & antidoti instar, cruciatus & mortem martyrii cum Medicina confert, quod ut hæc, sic & illa dolores aliquando amarus & magnos, utiles tamen adferat. Verba ejus hæc sunt digna lectu è capite quinto: Vitam, qui malum dixerit, habet mortem, quam bonum dicat. Est & hæc perversitas hominum, salutaria excutere, exitiosa suscipere, periculosa quærere, medica male vitare; mori denique citius, quam curari desiderare. Nam & medicina præsidium plures refugiunt: plures enim stulti, plures timidi, & male verecundi. Et est plane quasi sævitia medicina, de scalpello, deque cauterio, de Sinapis incendio: non tamen secari, & inuri, & extendi idcirco malum, quia dolores utiles adfert: nec quia tantummodo contristat, recusabitur; sed quia necessarie contristat, adhibebitur: Horrorem operis fructus excusat. Ululans denique ille, & gemens, & mugiens inter manus Medici, postmodum easdem mercede cumulabit, & artifices optimas prædicabit, & favas jam negabit. Sic & martyria defavium, sed in salutem: licebit & DEO in vitam aeternam per ignes, & gladios, & acerba quæque curare. Sed medicum quidem miraberis etiam in illo, quod ferme pares adhibet qualitates medelarum, adversus qualitates querelarum, quum quasi de perverso auxiliatur, per ea subveniens per quæ laboratur. Nam & calores caloribus amplius onerando compescit, & ardores siti potius macerando restinguit, & fellis excessus amarum quibusque potiunculis colligit, & sanguinis fluxus defusa insuper venula revocat. Deum vero, & quidem zelotem, culpandum existimabis? si voluit certasse cum causa, & injuriæ æmulando prodesse; mortem morte dissolvere, occisionem occisione dispargere, tormentis tormenta discutere, supplicia suppliciis evaporare, vitam auferendo conferre, carnem lædendo juvare, animam eripiendo servare. Perversitas, quam putas, ratio est; quod sævitiam existimas, gratia est; ita DEO de momentaneis aeterna medicante. Homo semper medico prior negotium facit: denique sibi ipse periculum mortis attraxit: acceperat à Domino suo, ut à medico, satis utilem disciplinam, secundum legem vivendi, ut omnia quidem ederet, ab una solummodo arbuscula temperaret, quam ipse medicus importunam interim noverat; (Genes. II, 17.) audiit ille quem maluit, & abstinentiam rupit, edit in licitum & transgressionem saturatus, in mortem crudavit: dignissimus bona fide in totum perire, qui voluit. Sed Dominus sustentata fervura delicti, donec tempore medicina temperaretur, paulatim remedia composuit, omnes fidei disciplinas, & ipsas æmulas vitio, verbum mortis verbo vitæ rescindentes, auditum transgressionis auditu devotionis limantes: ita & quum mori præcipit medicus ille, veterum mortis excutit. Quæ Tertulliani institutio cum Sancto Dei verbo bene convenit. Sic enim Hiobus Cap. XIII, 15. Ecce occidit me; in eo tamen sperabo: etiam ille mihi est in salutem sive Saluator. David Psal. LXXIII, 26. Deficiente carne & animo meo, rupes animi mei & portio mea DEUS est in seculum. Rom. VIII, 28. Novimus iis, qui diligunt Deum, omnia simul adjumento esse ad bonum. v. 35. Quis nos separabit à charitate Christi? num afflictio? num angustia? &c. v. 38. Nam mihi persuasum est, neque mortem, neque vitam &c. nos separare. Hebr. XII, 4. 5. 6. Nondum usque ad sanguinem resististis, adversus peccatum repugnantes, & oblii estis exhortationis, qua vobis tanquam filiis loquitur: Fili mi, ne neglexeris correptionem Domini, neque deficias, quum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus, corripit: flagellat autem omnem filium, quem recipit. Quæ cum animo suo recte teneret Nobilissimus Vir, Dominus POLYCARPUS HEYLAND, Senator & Ædilis urbis prudentia & meri-

meritis spectatissimus, Medicum sibi Deum esse firmiter credidit, cum corpus affligeret diu ægritudinibus, cumque vitam ipsam tolleret; eaque fide Christo Salvatore suo innixa, anima ejus nuper salva facta est. Prodiit in hanc lucem in hac civitate die sexto Februarii, Anno Christi millesimo sexcentesimo, quinquagesimo primo, ortus majoribus virtutum laude clarissimus. Etenim Pater ei contigit Dominus Enoch Heyland, JCtus celebris, Facultatis Juridicæ nostræ Assessor, & Serenissimæ Domina Annæ Sophiæ, Ducalis viduæ Anhaltinæ, Consiliarius; Mater, Domina Anna Martha Grossia; Avus paternus Dominus Enoch Heyland, JCtus celebratissimus, Professor Academiæ nostræ Publicus & Decem-Vir, Canonicus primum Numburgensis, deinde Martisburgensis, Facultatis Juridicæ Assessor, in Consistorio Electorali & Ducali Advocatus Ordinarius; Avia paterna Domina Margaretha Lyseria; Avus maternus Dominus Henricus Grosse Tertius, Bibliopola celebratus; Avia materna Domina Margaretha Schröteria: Abavus paternus Dominus Wolfgang Heyland, Senator Weissenfelsæ: Abavia, Domina Rebecca, Domini Thomæ Hermannii Senioris, Senatoris & Consulis Magdeburgi filia; Abavus maternus Dominus Polycarpus Lyserus Senior, S. Theologiæ Doctor & Professor Publ. Vitemburgæ, post Superintendentens Brunsvigæ, tandem Serenissimi Electoris, Christiani II. Concionator Aulicus primarius, Confessionarius, Consiliarius Consistorialis & Ecclesiasticus: Abavia Domina Elisabetha, Domino Luca Cranachio, Consule Vitemburgensi, & Pictore avi sui incomparabili nata. Noster adhuc tener à Parentibus suis, ab ineunte ætate, ut decet, honeste liberaliterque educatus est. Pueritiæ enim, & adolescentiæ primos annos in studio religiosæ pietatis, literarumque & virtutum disciplina consumsit. In qua institutione Præceptores domestici M. Roth, postea Pastor Soræ in Lusatia, & M. Müllerus, initio Rector Scholæ Germanicæ Holmiæ in Sueviâ, nunc Gymnasii provincialis in Porta prope Numburgum, operas suas laudabiliter peregerunt. Sic ad studia altiora aptus An. MDCLXVIII. cum prius in numerum Civium nostrorum adscriptus esset, festo Michaëlis ad Patruum suum, Michaëlem Heylandum, Medicinæ Doctorem, Professorem, & tunc Rectorem Academiæ Giessenæ Magnificum abiit, ad studium politicum continuandum, & Jurisprudentiæ inchoandum. Sed ostendere ibi suam diligentiam ei duntaxat licuit. Nam Patre fatis functo, mense Februario Ann. MDCLXIX. à Matre revocatus est. In qua reversione sua aulas & urbes præcipuas Germaniæ transiens & observans in hanc urbem rediit, & interrupta studia majori diligentia tractavit. Scholas enim tum philosophicas L. Anton Günther Heshufii & L. Menckenii, tum Juridicas D. Augusti Benedicti Carpzovii, D. Heinrichi Bornii, D. Amadæi Eckoldi, D. Pauli Francisci Romani frequentavit. Jam in eo erat, ut, quam eruditionem sibi comparasset, in publicum conspectum proferret. In quem finem disputationem Juridicam de Captivitate conscripsit, & Præside modo laudato D. Romano mense Aprili An. MDCLXXI. erudite defendit, lectionem publicam pro Candidatura habuit, ac examen confectum sustinuit. His studiis, vitæque probitate insignem Senatus urbis Amplissimus in ordinem suum An. MDCLXXXIII. cooptavit; cui dignitati subinde aliæ functiones accessere. Nam An. MDCLXXXIV. Capitaneus quartæ regionis Rantstadtensis factus est; à quo officio An. MDCXCVII. abiit; An. LXXXVI, LXXXIX. XCII. Assessor in Judicio Prætoris, An. LXXXVII. XC. XCII. in Judicio Mercatorio, Anno LXXXVII. Elemosynarius, A. LXXXVIII. Deputatus ad Libram publicam, A. XCIII. ad Consilium Tutorium fuit. Eodem anno Inspectionem Sylvarum, A. MDCXCVI. molendinorum sibi concreditam accepit. Ædilitia dignitas An. MDCXCVIII. ei collata est; An. XCIX. Cellæ Cerevisariæ Senatoriæ curam gessit; An. MDCC. Regimen bonorum Senatoriorum extra urbem suscepit, & nupera electione inter Regentes Senatores nominatus est. Primis nuptiis An. MDCLXXIX. d. XVIII. Novembr. sibi junxit Dominam Johannam Dorotheam Kressiam, Dn. Andrea Winckleri, Mercator-

catoris in hac urbe spectati admodum viduam juvenem, quam charissimam uxorem An. MDCLXXXIX. mense Julio mors abstulit, cum nullam adhuc prolem ex ea sustulisset. Ab hoc tempore viduus mansit, donec secundis nuptiis An. MDCXCII. d. VIII. Novembr. Virginem elegantissimam Mariam Christinam, Domini Anton Güntheri Heshulii, S. Theol. Licentiati, Organi Aristotelici Prof. Publ. Maj. Princip. Collegii Collegiati, Academicæ Decem-Viri filiam unicam sibi associaret. Ex hac suavissima Coniuge sua liberos natos quinque amplexus est, filios quatuor, Polycarpum, Jacobum Enochium, Antonium Augustum, Heinricum Gottfriedum, & filiam unam Mariam Christinam. In reliqua vita pietatem religiose inprimis coluit, verboque cœlesti sincero & incorrupto addictus semper fuit, cujus etiam ministros studiose honoravit, & suam illis benevolentiam declarare studuit. Animi candorem integritatemque omnibus ostendit, ex quo favorem erga se benevolentiamque Civium, & aliorum, quibus cum ipsi res erat, assatim expertus fuit; singulari humanitate, studioque beneficentiæ in homines egentes, laudem magnam consecutus est. In officiorum muneribus publicis vigilantia, dexteritate, fide, æquitate Senatui, omnibusque bonis valde placuit. Omnes maxime dolent has virtutes morte Viri Reipublicæ ablatas esse. Male autem is se à biennio habuit, doloribus calculi haut exiguis, difficultate respirandi, defectu virium laborans. Medicamentis adversus hæc mala parum proficientibus, suavis Medicorum verno hujus anni tempore thermis Carolinis usus est; quas sibi profuturas ipse, quoad iis uteretur, persuasum habuit. Sed cum magnas itineris molestias perpeffus domum rediisset, vires indies deficere, mala autem corporis antiqua invalescere sensit. Ad hæc certa se ostenderunt cachexiæ indicia. Adversus quem morbum complicatum & chronicum à Medicis adhibita quidem fuere pharmaca selectissima & optima: sed iustamen omnibus non potuerunt obsistere, quo minus tandem ex hydrope pectoris asthma gravius fieret, tussis crebrior, ac somnus rarior, interque hæc vires decederent. Die IX. hujus mensis mane surgens sensit finem vitæ suæ instare. Hinc clara voce dixit: Finis vitæ meæ adest. DEUS adfuit mihi, uxori, liberis meis. Adstitit invocatus Deus. Hujus enim gratia pia animi devotione cœlesti viaticum accepit, hujus gratia inter preces suorum cum lacrymis effusas placidissime obdormivit hora V. vespertina vivendo annum LI. tribus mensibus, tribusque diebus supergressus: hujus Medici summi certissima ope anima ejus salva est, beata est. Adfuit etiam DEUS idem, viduæ & liberis. Maritus erit, Pater erit; viros bonos, sicubi res flagitaverit, excitabit, opera ac consilio ipsis non defuturos. Grammondus narrat Dominum de Bellegarde in obsidione alicujus Urbis An. MD C XXI. lethaliter fauciatum, Regi Galliæ Ludovico XIII. ad se venienti dixisse: Morienti pro solatio esse, futurum Regem fratri fratrem, uxori maritum, filiis parentem. O piùm magis, certiusque Nostri beate defuncti illud erat solatium. Adsimus & nos, Cives Academici, hodie hora III. corpus exanime Viri honoratissimi ad monumentum suum frequentes comitemur, & relicta viduæ mœstissimæ ac familiæ amplissimæ declaremus, Nos in ipsum luctu hac qualicunque testificatione τῆς συμπαθείας Christianæ ac sincera, no-
luisse officio nostro deesse. P. P. Dominica XVIII. Trinitat. d. XV. Octob.
Anno Christiano c1o lxxxii.

RECTOR ACADEMIÆ
Magnifice,
CONSUL REIPUBLICÆ
Illustris,
PATRES UTRIUSQUE
Amplissimi,
ut &
reliqui omnium Ordinum Clarissimi ac Præ-
stantissimi VIRI,
Tuque honestissimarum MATRONARUM
Spectatissima Corona:

Andem igitur quietem post turbas, post pericula securi-
tatem, post acerbissimos chronici morbi dolores indo-
lentiam perpetuamque sanitatem, divina voluntate sic
jubente, consecutus est Vir, dum viveret, nobilissimus,
amplissimus atque prudentissimus POLYCARPUS HEYLAND,
Patriæ suæ Senator ac Ædilis de pluribus, quæ gesit, muneribus egregie
meritus: Vosque Exequiatores honoratissimi, dum illi iusta solvun-
tur, animi vestri de nupera ejus calamitate luctum, & de ea, qua
nunc gaudet, felicitate gratulationem; benevolentiam
Vidua necessestudinesque Heylandii nostri luculentam
vestra hac commemorabili pietate præsentem edere
profecto, cur pro hoc humanitatis officio maximam
quod iustus sum, decernam: Est &, cur vobiscum
nostri beatitatem alta mente perpendens, pia vos
quippe cui mors jam non mors ducenda sit, sed salutis
toris nomine cunctis dignissima censerit possit.

Dici fere nequit, quam variis formis hæc se ali-
gerat: mirumque est, rem unam omnibus omnino
necessariam tam diversam singulis credi, ut tota fe-
Sunt, qui cum Aristotele *Φοβερῶν πάντων Φοβερότατα*

H

